

BOĆ (1376) *cn*

o jasne.

Sł stp notuje, Cn, Linde brak.

1. Spaja wypowiedzenia wskazując na zachodzący między nimi stosunek przyczynowy (1363) :

A. Wprowadza wypowiedzenia przyczynowe; enim Modrz, Vulg; quia, quoniam Vulg, PolAnt; et Modrz; etenim, nam, propter quadi quando, quidem, quippe, siquidem Vulg (1198) :

a. Zdania przyczynowe w postpozycji (1175) : BierEz N4 (27); prośłätz go aby niechodzil do Ieruzalem na ten czwártek/ bociemy fłyłfeli/ ijęci fie na cię grożą OpecŻyw 78 (96); ForCnR B4 (7); PatKaz II 78v (3); PatKaz III 107; HistJóz D4 (3); FalZioł II 22v (6); W nienawiści miey pochlebniiki rownie iako fałelzniki boć oboi nie prawie myślą. BielŻyw 43 (8); BierRozm 18 (4); Acźbych łącznął nierzekęć abymi dał/ boć moj ieft okrąg świała y wżytko Czo ieft na świcie. WróbŻołt 49/12 (58); LibLeg 11/44v; RejPs 45v (2); LibMal 1545/102v (2); RejRozpr D4 (8); LudWieś A3; RejJóz N4 (22); SeklKat I2 (5); (did) Bifikup pcha Gardjaną (-) Idź ty miły Gardyanie Boć taky łtrach przifedł namie Iż prawie niewiem gdzie łtoie RejKup bb3v (63); KromRozm I Fv; MurzHist K (11); Wy mię zowiecie miłtrzem i panem/ a dobrze mówicie/ Bomci ieft MurzNT Ioann 13/13 (19); MurzOrt B2; Diar 57 (2); DiarDop 99 (3); BielKom D3 (6) A przeto rodzicy niechayby fie nie kwąpili z dzyećmi łwemi do dworu boć nyemálz po co GliczKsiąź I3 (17); LubPs D3v (21); SeklPieś 19; KrowObr B4 (9); RejWiz 23 (26); Pyłfe nigdy w zmyłfe twoim/ álbo w łlowie twoim pánowác niedopułzczáy: boć od niey pocźątek wzięło wżytko zátroczenie. Leop Tob 4/14 (99); OrzList d3 (3); RejFig Bb (6); RejZwierz 26 (9); Vćiekaymy przed Izráelczyki/ boć Pan przeciw nam walcy za niemi. BibRadz Ex 14/25 (43); OrzRozm M4v (2); podwodź go áby mię kazał pułćić bociem nic nie winien/ z domum przedan potáiemnie/ tu s potwárzy łiedzę BielKron 16v (22); GrzegRóżn K3v (6); prołzę [...] ábyłmy tych węgorzow wtym odmęćie Rzeczypołpolitéy łowić ná Seymiech przełtáli/ boć miałto węgorzá włáfnego łwego/ włowimy ledá kiedy w tym odmęćie/ łrogięgo Bázylifká połpolitégo OrzQuin D4 (3); Prot C4v; SarnUzn H4v (2); SienLek 3v (12); RejAp 42v (13); Miáłoćby pánie być łono/ bociem dwa kroć łoliá. GórnDworz R3 (6); HistRzym 62v (3); RejPos 57 (26); RejPosWiecz² 94; bądź zázwdy łtały thák w przeciwnych/ iáko y w fortunnych rzeczach: boć tho ieft wola boża: áby pod tą klobą łortuny tu żywiác/ przez ty przypadki docześné byłes łolerowan. BialKat 208v (6); BielSat C (2); GrzegŚm 27 (2); HistLan A2; KuczbKat 255; Nie dáyce fie z nim z młodu łámác twárdemi á wíchwóthemie náukámi/ boć mu łnádnie w młodey głowie wżytko pomiełzáią RejZwierc 7v (53); BielSpr 32; WujJud 7v (13); RejPosWstaw 41v; BudBib 4.Esdr 2/2 (6); MycPrz I A4 (2); BialKaz M3v; CzechRozm 7 (22); Prziymi wdzyęćnie coć piłzę boć nie ze złey woley/ Ale ábym do łálki twey przyłzedł powoli. PaprPan B2 (3); ModrzBaz 36v (8); SkarŻyw 126 (10); KochTr 19; MWilkHist F3 (9); by to w I. M. władzy było/ radby mię y do piekła odełłał. Boć fię też nie dármo przez kilká łat/ ná mię gotował CzechEp 11 (40); NiemObr ktv (3); A niech go [wina] iá téź łkofztuię: Boć y iá łmák w becze czuię. KochFr 127 (2); KlonŻal A3; KochMRot B3; ReszPrz 47; WerGość 212 (2); WerKaz 275; WisznTr 2; BielSen 17; BielSjem 32 (3); Nie kaźże mi v łiebie/ tylko raz w rok/ bywác. Boć mi przydzie przed czásem vyźrzcć łye z łwięćemi: Będęli łye ták piłal z obyczáymi łwemi. PudłFr 55 (2); wyzwol nas z mocy Szátánłkiey/ vcźyn to z łwey łálki Bołkiey. Bołmyć łmutni ná włzelki czás

ArtKanc L7v (36); *BielRozm* 16 (2); *KmitaPsal* A4; *PaprUp* C3v (10); *ActReg* 129 (5); *Phil* G2; *OrzJan* 106; *WyprPl* A3v (3); *LatHar* 167 (17); *RybGęśli* B4 (2); *WujNT* 1.Cor 11/5 (72); *JanNKarKoch* G3; *SiebRozmyśl* F; *KlonKr* F4v; *PowodPr* 41 (2); *SkarKaz* 3 przedm (3); *Lecz nie trzebá po nię łlac/ boć tu włkokiem bieży PaxLiz* C2 (13); *PudłDydo* B2v (4).

Połączenia: »boć i« (3): Zás też yełcže bącznego potrzebá y wyrozumyáłego/ áby z żoną obchodzie fie vmyał/ boć y z żoną vmyeć potrzebá yáko thež s czem infem. *GliczKsiąż* P3 (2); *WujJud* 53v.

»boc oto« (12): włlakemci iá matka twoia a vbogá/ botz oto iuž niemám żadného ktoby mię pocielłyl *OpecŻyw* 143 (4); *WróbŻołt* 73/23 (3); *MurzNT Luc* 6/23; *Daycie* oto tey dziecię to żywe/ niezábíyaycie go: boć oto tá ielł mátká iego. *Leop* 3.Reg 3/27; *BibRadz Ps* 68/34; *PaprUp* L3v; *WujNT Luc* 6/23.

»boć też« (19): Wielkieyći łzkody nie działám/ Boć też wielkiey śiły nie mam *BierEz* M (3); *RejKup* e2v; *RejRozm* 392; *Leop Luc* 11/4 (2); Y odpuść nam grzechy náłze/ boć też y my odpułzczám y włzytkim ktorzi nam łá winni. *BibRadz Luc* 11/4; *RejZwierc* 236; *BudBib* I b3; *CzechRozm* 198v; *CzechEp* 37 (3); *PudłFr* 39; Biádá kiedy was będą wychwálác włzyscy ludzie: boć też tákże czynili fałłzywym prorokom oycowie ich. *WujNT Luc* 6/26; *KmitaSpit* C; *RybWit* B3v; *ZbyłPrzyg* A4.

»boć więc« (3): A ták nie bądź tym chłópem á nie dáy fie zwodzić/ Boć Więc drudzy niż pomoc więcey będą łzkodzić *RejWiz* 61v; *RejZwierc* 19; *CzechEp* 100.

α. *Z dodatkowym odcieniem ekspresywnym: wszak, przecież* (63) : zloń a rołrżuc przes twoye myłofyerdzye [...] przewrotnoſcy włłitkich nyeprzójcyol náłłich boc nye wyemi kady łya vciec yedno do cyebye bože náłł *BierRaj* 16; *BierEz* G3; *Wyłlucháy* mily miłłtrzu głołu matki twé milé/ botz nieielł podobno/ abys to odmowil tako łlodkié modlitwie ij pokorné prozbie. *OpecŻyw* 82 (4); *RejKup* cc4v (3); *MurzHist* M4 (2); *MurzNT* 43v (2); Czemuž fie w tym nye obaczą łwowlni á pyłłni/ Ná ktore s łrogim łáyánim dekretá tve wyłłży/ Boć to iłcye łá przekłęci co włłeteczność płodzą *LubPs* aa5v; *KrowObr* 189; Tenže to łtroi wálł Bog/ co to miełłzka w Rzymie/ Boć y v nas tá łławá tákże o nim łłynie. *RejWiz* 160v (2); kto tobie będzie zá złe mieć/ ielłliby záginęły narody ktoreš thy vczynił? Boć nie ielłth iny Bog iedno thy/ ktory pieczą maž o włłyłłkich *Leop Sap* 12/13 (3); *RejZwierz* 101; *BibRadz Luc* 24/39; Niechže thedy wymyłły w nas miescá nie máią Ktoremi Sofiłłtowie Bogá ták wíkláią Boć ieden Bog/ od niego włłzythki rzeczy mamy Jeden Kryłłtus á przezeń włłzego dołłtávamy *GrzegRóżn* [O]2v (3); Alboć móy žak tobie mię wydał: boć to co ty mówiłł/ ná moich łexterniech przyłłżłego moięgo Kazánia ielł *OrzQuin* Aa4v (2); *SarnUzn* D; *RejAp* 110v; *RejPos* 139; Elekcija Krolá. PAttrzayže w tákíey náłłzey záwíkláney łpráwie/ Y ktož ielł ktoby o tym wđdy pomyłłł práwie. Boć pan nie z Dijámentu žadny ni z želázá/ W káždym iáko w człówieku też łmiertelná łkázá. *RejZwierc* 249 (3); *WujJud* 192; *CzechRozm* 216; Což tedy zá vržád ich ielł/ co zá powinnošć? Boć to niepodobna/ áby ci ktorzi te *beneficia* fundowáli/ mieli ták wiele dochodow ludziom proznuiącym nádáwác *ModrzBaz* 131v (3); Bo być miełłžánem z Cžechá/ z Słęžaká/ á choćiaž y z Cygáná/ ábo y Tátáryzná/ á być przedšię cnotliwym/ pobožnym/ y wiernym: á co to komu łzkodzić može. Boć nie tylko Augułłtyn on łławny košćiołá Rzymłłkiego oćiec miełłžánem był/ z oycá pogániná á mátki Chriłłtyánki *CzechEp* 63 (4); *ArtKanc* A11v; *OrzJan* 98 (3); Ielłli požyczácie tym od ktorzych

Ńie ndziewacie odebrc/ coŃ z zapłt mie bdziecie? Bo y grzeŃznicy grzeŃznikom poŃyczi/ by z rowno odebrli *WujNT* 218 (8).

Połczenie: »boc i« (4): Bo Ńlaw dobra Ńpełn zdrowie Ńpełn y mieŃzek nie tk rychł Ńklnie/ iko u Woyt nziutrz po Ńwitym Marcinie kiedy z dwor idzie. Boc y mieŃzek ieŃt dobry towarŃyŃ/ Ńzkod go led o co gniewc. *RejZwierc* 61; *WujJud* 173v (3).

»boc oto«: Czemu oblicze tve odwracaŃz/ y czemuŃ miły panie zapamitał vbostwa naŃzego y Ńmutku naŃzego [...] Bo oto vniŃon ieŃt barzo w prochu Ńywoth naŃz/ przyŃnł do ziemie Ńołdek naŃz. *WrbŃołt* 43/24.

»boc teŃ« (2): NiechŃe wier dobry brt rozumie  Ńzcuie iko raczy/ boc teŃ to zprawd drudzy nie z Ńadney zazdroŃci czyni. *RejZwierc* A2v; *CzechEp* 323.

»boc wic«: A gdy by Ńie iako wrocił [*wasz brat*] bylibyŃcie radzy Bo wic pan Bog dzywno Ńwoie po Ńwiatu roŃŃadzy *RejŃz* O6v.

»boc zaprawd«: Ktorem  czego wicey trzeba Ńyczy/ iedno by mieli myŃl zdrow wiele zdrowem? Bo zprawd Ńerdeczne niemocy/ niebezpiecznieyŃze Ń niŃli ieleŃne [*Omnino animi morbi periculosiores sunt*] *ModrzBaz* 66.

β. *Wprowadza zastrŃezenie z odcieniem stosunku przeciwnego:* zaŃ: Tu nd nmi powietrze co go vzywamy/ O dobrze ie czuiemy cho go nie widzamy. Bo witr co domy łamie/ inŃzey ieŃt ntury/ Co broi tym powietrzem/ noŃzc Ńzpetne chmury. *RejWiz* 149.

γ. *W znaczeniu „inaczej” wprowadza zdanie wyrażajce nastpstwo niewypełnienia tego, o czym mówi si w zdaniu poprzednim; alioquin Vulg (8) :* *LibMal* 1545/103; Ńtoy cicho nachwyle Bo Ńnadnie Ńpowiedz pomile. *RejKup* i4; ttufiu wrucie Ńie ŃpluŃkc/ Bo wier iko mm/ bdzie was kŃidz muŃkc. *RejFig* Cc4v (2); *RejPos* 51; *RejZwierc* 180; A nie iŃby człto ofirowł Ńamego Ńiebie/ iko Arcykpłan wchodzi do przybytku NaŃwitŃzego co rok ze krwi cudz: boby mu trzeba był [*alioquin oportebat*] człto cierpieć od złżenia Ńwit *WujNT Hebr* 9/26.

Połczenie: »boc inak«: Ey nuŃz y wy Ńtych Liliy bierzcie przykd RoŃ[e]/ A roŃtzerŃtwiayie Ńie teŃz dziŃ przez Ńlowo BoŃe. Bo inak niezkwitn tu włŃe zacnoŃci *KrowObr* Av.

b. *Zdanie przyczynowe w antepozycji (niekiedy pozostaje w zwizku przyczynowym z wypowiedzeniem poprzedzajcym) (8) :*

Połczenie: »boc ... (a) przeto« (8): *PatKaz II* 71; Incola ego Ńum in terra non abŃcondas a me mandata tua. Bo i ieŃtem pielgrzym na ziemi/  przetho nie raczy zataiać odemnie przykazania twego. *WrbŃołt* 118/19 (3); *Leop 1.Mach* 11/10; ieŃli kto ieŃt mdry/ wyrozumie/  kto roŃtropny pozna to/ boc drogi PnŃkie proŃte Ń/ przeto teŃz w nich Ńprwiedliwi chodzić bd: zŃ przestpcy/ odtrc Ńie n nich. *CzechRozm* 116v; Abowiem wam powiedam iŃ moŃe Bog z tych kmieni wzbudzić Ńyny Abrhmowi. Boc iuŃ Ńiekier do korzenia drzew ieŃt przyłoŃon. A przetoŃ kŃde drzewo nie rodzce owocu dobrego/ bdŃie wyięte/ y w ogieñ wrzucone. *WujNT Luc* 3/9 (2).

c. *Zdanie przyczynowe wtrcone (15) :* *BielŃyw* 163; A kiedy mu bdzies mierzył Bo on tobie bdzie wierzył. Tam go wic lada ocz pytay A lokczya palczem potnikay. *RejKup* e2; *MurzNT* 28v; A ieŃliby podwicŃna miłoŃcie rufzył/ Bo t nigdy Ńadnemu nic nie przepuŃcił. StrayŃe Ńie corychley byŃ w Ńtanie cnotliwym/ Zył Ńobie *RejWiz* 44v; *Prot B*; *RejAp* 39v; NiechŃe go z młodu

nie bawią owemi Grámmátykámí/ Logikámí/ Aritmetykámí/ boć to y na łtáre przytrudniéyłym/ álbo owemi záwikłánemi Poeckiemí fábulámí. *RejZwierc* 12; á oni wierni Chryftyánié pierwłzy o tym áni pomysłáli/ (boć teź to wiadoma kiedy y kędy y przez kogo co naprzod vkowano.) áni o tey potrzebney rzeczy/ ktorą X. K. forytuie wiedzíeli *CzechEp* 71 (3); ABo niewiećie bráćia (boć mowię z tymi ktorzy zakon vmieią) iż zakon pánuie człowiekowi poki żywie. *WujNT Rom* 7/1 (4); *PowodPr* 82.

B. *W związku wypowiedzeń luźno nawiązanych wprowadza wypowiedzenie uzasadniające, wyjaśniające, uzupełniające treść poprzedniego; quidem Modrz, PolAnt; enim Modrz, Vulg; etenim, nam, -que, quia, quoniam Vulg (165) : BierEz* H2 (2); wiedzcie mądrze/ by wám nieuśsedł/ iako vczyłnł gdyćie go kamionowatz chcieli. Botz preto [!] iá niechcę łtracitz mych pieniędzy ieflibyćie go wy z walfych ręku wypuścili. *OpecŻyw* 84v (3); *BielŻyw* 152; *LibLeg* 7/11v; *WróbŻołt* 28/3 (5); *RejRozpr* Dv (2); Smaczney kęs źiefz łmaczniey vńniełz Gdy kłopotow z głowy zbędziefz Boć wierę młodołći łzkoda Ktora płynie iako woda Gdy iey vżywać nie vmiełz *RejJóz* Dv (6); A on lepiej wie/ gdy pozna Czyłte łercze/ czo więcz dać ma. Boc wiere owy odpułty Nie niełłá iedno rołpułty. Bo iuź tam grać/ tam łię vpyć Tam łię łwarzyć/ czałem łię być. Tam tancze/ tam złe miłóczy *RejKup* k4 (6); *KromRozm I* F3v; *MurzHist* L4; *MurzNT* 61 (3); *LubPs* B5 (3); *KrowObr* 236; Snadźby to potrzebnieyłza co rozumu vczy/ A niewinną dułzyczkę łwięątą cnotą tuczy. Boć iefł dáleka roznoć mądroć do náuki/ Bo káźda s tych z ofobná miewa łwoie łztuki. *RejWiz* 80 (12); WOłay/ nie przełthaway/ iáko trábá wynoś łie z głólem twoim á oznaymiay ludu memu łprołne złoći iego y domowi łakobowe^v grzechy ich. Boć mnie dzień odedniá łzukáią; y chcą wiedzćie drogi moie: iákoby on narod ktorzyby łpráwiedliwoć czynił/ á łádu Pána Bogá łwego nieopuścíl *Leop Is* 58/2 (15); *RejZwierz* 103; *BibRadz Rom* 2/25 (3); *SarnUzn* [G]2v; *RejAp* 25 (3); Rozmyłłze łie thu káźdy w powinnoći łwoiey/ á ocz łie frałowáć/ y czym łie ciefzyc małz. Boć máło ná tym iż łie frałuełz z vmárłego powinowátego łwoiego/ gdyż łłyłzyłz iż Pan twoy nierowno z wiefłzemi pociechámí náłtępuie tobie ná mieyłce iego. *RejPos* 356v (3); *BiałKat* 31 (2); *BielSat* G4; *KuczbKat* 260 (2); A iáko Ariłtoteles piłze/ iż gdy małz kogo vderzyć/ y iuź kiy podniełiefz/ rozmyłłze łie máło/ ieflibyá theź czego w tobie nie náłazł/ o czoby cie teź łłufłznie moźono vderzyc. Boć łą y drugie affekty w náłzym cíele/ choć nie bárzo łzkodliwe/ á wźdy ktho ich nie pomiernie vżywa/ tedy łie z nich moğá y łzkodliwe vczyńić. *RejZwierc* 77 (16); *WujJud* 17 (3); *MycPrz* II Av; *CzechRozm* 122 (3); A iáko iefł łzyrokie prac ludzkich pole/ łáćno obaczy ten/ ktorzy w potrzeby żywotá ták tego iáko y onego przyłżłego pilnie weyrzy. Boć y łercem ábo myłłá y cíálem pracowáć trzebá [*et animo operandum est et corpore*]/ kto łię do żywotá błogósláwionego mocnie bierze. *ModrzBaz* 37 (7); *CzechEp* 11 (12); *ReszPrz* 8; *ArtKanc* S11v; nie pfuiác piłánego práwá/ [*Sędzia*] ták go vżywáć ma/ iż by teñ záwždy wygrał/ kto ma łpráwiedliwą. Boć owo nie ták iefł iáko procurátorowie mowią *quod jure fit iuste fit*, bywa łiláćroć nie *iuste*, choćia będzćie práwnie. *GórnRozm* Fv; *PaprUp* K4v; *LatHar* 287; Przełozem łię y łam nie miał zá godnego/ ábych był miał przyść do ćiebie: ále rzekni łłowem/ á ozdrowieie łługá moy. Boćiem y ia iefł człowiek pod władzą połtánowiony/ máiąc pod łobą źołnierze *WujNT Luc* 7/8 (18); *CzahTr* C4v; *PaxLiz* B4.

Połączenia: »boć i«: W káždey íspráwie pocźciwość miárę Záchowaymy/ A co s końcem przypásć ma/ ná to poglądaymy. Boć y vbiór nie wádzi gdy ná nim forboty/ Vpřtrzone pocźciwością/ á bramy ze cnoty *RejWiz* 18.

»boć oto« (6): Raczy mię wyrwać od tych ktorzy zle czynią á od mężow krwie wybaw mie. [...] Boć oto iuż wzięli źiwot moy/ rzucili łie gwałtem na mię moczarze. *WróbŻołt* 58/4 (5); *Leop Ps* 50/7.

»boć też« (2): *RejRozpr* D2v; wiemy że ieřliby źiemłki dom nářz tego mieřzkánia był zepřłowány/ iź budowanie mamy od Bogá/ dom nie rękómá robiony wiekuiřty w niebieřiech. Boć też w tym wzdychamy/ żądáiąc być przyobleczeni mieřzkánim nářzym ktore ieřt z niebá *WujNT* 2.*Cor* 5/2.

»boć zaiste« (3) Naukę zaś řty że Hiřtorjiéi mořem poięe wielce pożyteczną około modlitwy nářzy iakáby a iako gorącą miała być Boć zajřté ledwie który człowiek moře się dořkonaléi modlić/ niřz tą niewiařta/ któryi nie nieobrářilo/ nie ku přeřtaniu prořby nieprzywiřdło *MurzNT* 78v (3).

»boć zaprawdę« (8): *MurzNT* 28v; [list] přeřkłada pewnoř przyjacielřtwá/ nád wiáę dořwiádczoná/ y nowá priářń nád řtářá. Boć záprawdě toć ieřt prawdziwe powinowáctwo/ á prawie Chryřtuřowym zwiářkiem řpoione/ ktore nieiáki w domowych rzeczach pożytek: nie tylko obecnořć ciał: nie pochodziřte á łágodne y gładkie pochlebřtvo: ále boiařń boža/ y bořkie^o piřmá řpołeczna nauká iednoczy á řpáia. *Leop* B2 (3); *OrzRozm* F2v; Lecź nieieřt to wykłádáć/ ále práwá dobrze nápiřáne wykrećác. Boć záprawdě niepożytecznym ma być on rozumian [*Profecto enim inutilis putandus est*]/ kto nieczyini tego co ná iego powinnořć należy *ModrzBaz* 99v (2); *LatHar* 491.

2. Wprowadza wypowiedzenia lub składniki wyjaśniające: a mianowicie (10) :

a. *Wypowiedzenia* (2) : A poznář go coć zacź ieřt/ y po herbiech iego. Boć ieřt po oycu kufłow/ po macierzy dzbáńkow *RejWiz* 167; Iuźci iá pewnoř wiem mieyřce gdzie ieřt/ boć ieřt w Betleem mieřcie řydowřkim *RejPos* 36.

b. *Składniki* (8) : To iuż wřzyřcy wiemy kogo řlońcem iářnořci/ kogo řwiářtem řpřawiedliwořci piřmá řwięte zowá. Boć nikogo inego iedno Páná nářzego Iezuřá Křiřtuřá. *RejAp* 99 (2); *RejZwierc* 69; teź łie vcźmy/ iáko łie mamy przypřáwować na ty wdzięczne gody řwoie/ á ná to powołanie řwoie/ boć nie w hářłáfy áni w áxámity *RejPos* 160v (4); wřzák widziřz oczci idzie boć iřcie nie o cźápkę/ ále pořpołu y s cźápká o głowę. *RejZwierc* 126v.

3. *Wprowadza dodatkowá uwagę, uzupełnienie; etiam* *PolAnt* (3) : BEdzyeli w cźym chciał młody cźłek drogi řwey porpáwić [!]/ Nie lza iedno zákonem twym záwřdy łie ma báwić/ Strzegáć pilnie woley řwiętey rořkazánia twego/ Boć y iá łam ciebie řřukam Páná Bogá mego *LubPs* aa5; Cźářu weřela báď wesoł/ á cźářu nieřzczęřcia miey řię na pieczy/ boć teź to Bog řpřáwił na to [*Etiam hoc contra hoc fecit Dominus*]/ áby człowiek widział iź thu niemářz nic pewnego. *BibRadz Eccle* 7/15; Lecź przyidę do was/ gdy przejdę przez Mácedoniá. boć poydę przez Mácedoniá. *WujNT* 1.*Cor* 16/5.